

НАРОДНИ ГЛАС

ЛИСТ СРПСКОГ АГИТАЦИЈОНОГ ОДБОРА СОЦИЈАЛ-ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ У УГАРСКОЈ.

„Народни Глас“ је самостални орган Срба социјалиста у Угарској, пак се као такав уређује у Будимпешти. Зато, све што се односи на уређивање „Нар. Гласа“, или на водство агитације међу Србима у Угарској има се слати „Српском Агитационом Одбору“, који носи за све ово одговорност. Адреса је: Dimitrije Todorović, VIII. Práter u. 48. I. 10.

„Народни Глас“ излази недељно једанпут као самостални и редовити прилог „Права Народа“. Зато се само с њим заједно може наручити и претплатити уа услове назначене на првој страни „Права Народа“. Зато све, ште се тиче управе листа, као новац, наручбе, адресе, промене стана итд. треба слати на ову адресу: Uprava „PRAVO NARODA“, Šid (Srem).

I. Конференција Срба социјалистичке партије у Будимпешти.

Од када се основала српска социјалистичка партија у Пешти, стално се ошажало неко незадовољство са радом Српског Агитационог одбора, те тако на захтев чланова партије управа сазове конференцију за 12. децембар. Конференција је текла у највећем реду и има наде, да ће од сада покрет бујнији бити, да ће са већим успехом ширити.

Тачно у 3 сата послеподне у име управе Искруљев отвори конференцију и замоли другове да си изабере председника и перовођу. Једногласно буду изабрати за председника друг Стојан Борђевић, за перовођу друг Влада Марковић.

Председник изјави дневни ред: 1. Извештај управе. Бирање нове управе и констатује, да је конференција пуноправна, јер од 47 чланова партијске организације присутно је 30 чланова. Замоли чланове пак и нечланове, да у највећем реду саслушају референте и даје реч другу Искруљеву, референту управе.

Председник С. А. Одбор: Др. Искруљев, укратко рекао је ово: Када је услед силног гоњења престао излазити Народни Глас у В. Бечкереку, и другови из В. Бечкерека стрпани у затвор, пенгански другови сматрали су за своју дужност, да центар покрета пренесу у Пешту. И ако су осећали, да узимају на себе велику одговорност, ипак после исцрпних преговора и испитивања пренели су лист у Пешту, изабрали су централну управу, којој је стављено у дужност, да „Народни Глас“ издаје, да српски социјалистички покрет, који је потпуно успавао, поново подигне. С. А. Одбор имајући у виду, да се Народни Глас не може самостално одржати, реши се, да га споји са сремским другарским „Правом Народа“ и на тај начин узајамним потпомагањем омогући редовно издавање Н. Гласа. На тај начин откљонена су она силна гоњења и затва-

рања другова око листа и омогућено је, да лист слободније пише, тачно се отправља и тако увуче поново у покрет оне другове, који су услед неуредног излажења Н. Гласа престао и чланови бити. Друг Витомир Корач радо је прихватио предлог С. А. Одбора и од 1. маја почео је Н. Глас излазити. Претходно на 2 стране и пошто се сад и помоћу наших другова отворила социјалистичка штампарија у Шиду, од 1910. године могао би излазити на 4 стране. Од 15. маја Н. Глас редовно излази, преплатници се све више и више јављају, поверење према листу расте тако, да имамо наде, да ће скоро стићи онај број претплатника, који је био онда када лист није излазио тако уредно. Данас број преплатника води Пешта и Вршац, где је прешао стотину и само од пожртвовања другова у Панчеву, Новоме Саду, Кикинди, Стапару, Долову, Сивцу и осталим општинама зависи да број достигне хиљаду. Нов полет пружа нам зато лепе изгледе.

Оснивањем централе српског покрета учвршћен је нов темељ, и рад Агитационог Одбора особито се односио нато да свугди постави сvezу, где је некада покрета било. У томе је одбор и имао успеха. Све оне вароши, сва она села, где имамо другова, данас су у чврстој вези са централом. Ради тога одржати су зборови: 2 у Пешти, по 1 у Суботици, Мегреш-Шебешићу, Вршцу, Панчеву, Стапару и Старом Сивцу. Да би покрет стално радио, прешло се на организовање политичких организација, које имају за сврху, да се ту другови као у школама сакупљају и припреме за економску борбу, која ће једино ослободити пролетаријат данашњег капиталистичког друштва. У ту сврху је основана у Пешти социјалистичка књижара, коју на жалост веома мало употребљавају другови из провинције. Исту сврху служи и социјалистичка школа у Пешти. Ако С. А. Одбор није у свему имао успеха, то се у великоме и тој околности може припи-

сати, што су се чланови управе стално мењали, одлазили из Одбора, много више свађали, но радили. Но поред свега тога покрет је ишао напред и унутрашње свађе никад нису утицале на спољашњи рад.

Као уредник Народног Гласа има на приговоре против уређивања да изјави следеће. Народни Глас је намењен просвећивању земљорадничтва. Правац му је био, да се народ пробуди и увиди, да ће се само тако ослободити данашње беде, данашњег друштва, ако води главну борбу на економском пољу. Парламентарни рад и сву осталу идеологију сматра стварима другог реда. Чланци су написани јасно, логично, вести пробирани, социјалистички обрађене. Н. Глас се трудио, да образује у радничтву револуционарну свест, без које нема ослобођења од данашњег друштва, нема оснивања социјалистичког друштва. Писао је увек из научног убеђења и трудио се да народ освети, да радни народ учини способним, да сам води покрет, сам ради за себе и не дозвољава, да га „вође“ воде. Радни народ сам нек буде свој вођа, јер он познаје најбоље своје прилике. Ако у овоме није у свему успео, то није његова кривица. —

Извештај друга Искруљева пажљиво је саслушан и председник омиње оне, који ће критиковати извештај да буду што краћи, и што објективнији. У дебати је узео учешћа прво друг Милован Марковић: назива рад Одбора демагошким радом, јер није ништа урађено. Извештај референта није оцртао политички правац покрета, што је велика грешка. Напада Одбор, што је чланове управе са стола бирао, ко се њему допадао. Констатује, да је лист добро уређен, али да се мало бавио политичким питањима.

Друг Туловић захтева да се образује редакциони одбор. Предлаже, да идући Одбор учини све да се савези преплате на Н. Глас. Пита, дал има овдашња српска партија везе са србијанском?

Друг Богољуб Мишајловић није за-

довољан ни са радом управе, која у Пешти ништа није урадила, ни са уређивањем листа. Осуђује Одбор, што не оснива одмах поред политичке организације и економске, које су једини сигурни основ покрета.

Влада Марковић осуђује спајање Н. Гласа са Правом Народа, јер то је једино корнет П. Народа била. Њему Н. Глас није никакав лист. Осуђује Искруљева, што је лист синдикално-анархистички уређивао и што лист није ни најмање социјал-демократски. Осуђује рад Искруљева, који је једино крив, што је он изишао из управе, што су стари другови отишли од покрета. Осуђује поступак са Новим Садом и вели, да је то кривица неключиво Искруљева. Захтева, да се Народни Глас оцени од П. Народа и самостално издаје у Пешти.

Настас Станковић је задовољан са уређивањем листа, П. Народа и тако доста пише о политичким стварима. Захтева редакциони одбор.

Обрен Косић напада Одбор због уједињења листа, што је многе вредне другове одбило од покрета, он ће увек бити за оцењивање, и тврдо је убеђен, да се лист може и у Пешти издавати.

Стојан Ђорђевић напада управу, што није тачно водила записнике, решења није извршавала. Напада исто као и Косић друга Искруљева, што је све концентрисао у својим рукама. Уједно је поднео извештај о књижари, која прилично напредује. Даје завршну реч другу Искруљеву, који је укратко одговорио на поједине замерке, и одбио апсолутистичке тенденције, против којих се и сам бори у партији.

Друга тачка дневног реда била је: бирање управе. На предлог више другова реши се, да се изабере управа, којој ће једина дужност бити, да учини припреме за сазивање српског конгреса, особито, пошто друг Кораћ захтева, да се одношај двају листа једном уреди.

У управу Српског Агитационог Одбора изабрати су следећи другови: Председник: Д-р Крета Искруљев, секретар: Димитрије Тодоровић, благајник: Никола Ковјанић, књижар: Туовић, чланови управе: Богољуб Михајловић, Милован Марковић и Никола Томић. У надзорни одбор: Настас Станковић, Љубомир Триповић.

Председник Ђорђевић затвори конференцију у 7 сати стиме, да се кратак извештај у Народном Гласу оштампа.

Економско и политичко ослобођење радничке класе.

Са гледишта социјалне демократије и у онде са гледишта праведности, онај који ради треба и да ужива плод својега рада, у противном који неће да ради не треба да једе. По ми видимо да данас у ствари није тако. Земљорадник, који се преко целе године мучи и ради, који копа, сеје и жање да целокупно човечанство уздржава и храни, сам нема никада да се довољно наједе, јер му све однесу и поједу готовани: држава и њене слуге, војска, полиција и попови. Зидари, снајдери и обућари и сви други корисни чланови друштва, који стварају удобности и богаство у данашњем друштву, лишени су сваког права да плод својих руку употребе на обезбеђење свога живота, и то у корнет једне паке паразита, који постоје само зато да плод туђега рада отимају и да они у њему уживају.

Данашњи друштвени поредак, као и сва привилегија и привилегије једних према другима оснивају се на приватној својини. И пролетаријат који је лишан приватне својине, лишан је у исто време да живи као човек, и осуђен је од почетка па до краја свога живота, само да ради, да ствара богатства данашњем друштву и напослетку на гладну смрт.

Социјална демократија, која је поникла из неправде која данас влада, која једина разуме и схваћа патњу и бол радног народа, јавља се као једини економско-политички ослободилац потиштене радничке класе. Она је прва упутила раднике у организацију и партију да се тамо сложено боре за побољшање услова свога живота, она је прва та, која је радничтву показала: Да највећи дупман што нам смета да циљу своме можемо доћи јесте *неслога, незнање свешт* што самог ума руши моћ.

Социјална демократија је прва пострекла раднике на борбу, и указала им да само с борбом и помоћу ње могу се ослободити несноснога живота, којег данас живе. Она је међу радницима ширила узајамност и појам класне свести. И њој се једино има и благодарити, што се данас радничка класа почиње будити, осећа несносан положај у коме се налази и почиње водити непомирљиву борбу противу данашњег друштвеног уређења.

Задатак социјалне демократије у данашњем друштву је велики, зветало: *подићи на већи степен културни радничку класу, просветити је класно и побољшати јој материјални положај, те тако створити услове, да се може слободније развијати и за*

борбу осиносољавати, да што пре постигнемо свој циљ: укидање приватне својине, и завођење социјалистичког друштва, где неће бити ни стајаће војске, ни полиције, ни попова, и где ће сваки човек бити слободан.

Но да се то све постигне, на првом месту је потребно, да се радничтво организује у својим организацијама, и у својој партији, да за њих агитује и да у њима ствара основ будућег друштва.

(Свршиће се.)

**Другови, читајте и ширите
- - Народни Глас! - -**

Вести.

Збор у Старом Сивцу. За 26. децембра по новом сазвали су другови из Старог Сивца велики јавни збор. Страховито данашње стање земљорадничтва не дозвољава да се и даље спава. Треба се организовати, треба се борити за бољу будућност. Та му будућност лежи у револуционарном духу, да пробуди земљорадничтво да учврсти оно, што је већ учињено и да створе повог полета раду. На збору ће реферирати друг *Др. Крета Искруљев* из Будимпеште. Нек се агитује, нек се учини све, да збор буде што боље посећен.

Забава у Пешти. У корнет свог агитационог фонда приређују другови Срби социјалисте из Пеште забаву с игранком и концертном. Улазница је од особе 1 круна. Локал: Арена ут. 26., гостионица „Тарал“ (Арена и Текели ут. Кошак). Почетак тачно у 8 сати у вече.

Из затвора у затвор. Друг Светозар Мошорински, који је због једног чланка издржао 6 и по месеци државног затвора у Сегедину, тек што је изашао 5. децембра, 7. су га поново стрпали у обичан затвор у Великом Бечкереку на 24 дана. И то зато, што се лист бавио политичким стварима, а о политици се у овој несретној земљи само овда сме говорити, ако се положи велика кауција. Разуме се, тај закон важн само за радничке и народне листове, који осуђују политику данашњих властодржаца. Да су случајно славили Кошута или Дарањија, онда то не би било забрањено. За друга Мошоринског је овај затвор особито зато тежак, што је друг болестан отишао у Сегедин. Али шта мари зато данашња држава, њој је интерес, да овакве људе упропасти. Ми, који знамо ценити пожртвовност наши другова, нећемо се дати устрашити и радићемо и даље против државе, па ма и све нас у затвор стрпали.